

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11898/2025
09.10.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., село ..., чији је пуномоћник Далибор Димитријевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Краљеву, ради утврђења права својине, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1567/24 од 05.05.2025. године, у седници одржаној 09.10.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1567/24 од 05.05.2025. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1567/24 од 05.05.2025. године, преиначена је пресуда Основног суда у Рашкој П 224/23 од 19.04.2024. године, тако што је одбијен тужбени захтев да се утврди да су тужиоци носиоци права приватне својине са обимом удела од по 1/3 на реалном делу катастарске парцеле .. од 4803/179356, остало земљиште, по култури река у јавној својини, укупне површине 17 ха 93 а 56 м2, уписане у листу непокретности .. КО ... (погрешно означено .. КО ...), у следећим мерама и границама: „Предметна површина полази од тремеђе катастарских парцела број .., .. и .., па иде кроз катастарску парцелу број .. у правцу југоистока у дужини од 41 м, затим скреће у правцу североистока у дужини од 13м, затим скреће у правцу северозапада у дужини од 62 м до тремеђе катастарских парцела број .., ../2 и ../1, затим скреће у правцу југозапада граничном линијом катастарских парцела број ../1, .. и .. у дужини од 99,40 метара и у другом прелому дуж граничне линије катастарских парцела .. и .. у дужини од 27,40 метара до почетне тачке“, да се тужена обавезе да дозволи неометан упис овог права тужилаца у јавне књиге, те је одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу одредби чланова 403. став 2. тачка 2. и члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку доношења пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужилаца био је власник катастарске парцеле .. у КО ..., која је у периоду од 1952. – 1964. године у површини од 48а 03м2, због промене тока реке Ибар, постала корито ове реке. Приликом премера катастра извршеног 1964. године извршена је препарцелација, а ово земљиште утопљено у катастарску парцелу број .., површине 17 ха 93 а 56 м2, по култури река, која је по актуелном упису у евиденцији непокретности РГЗ у јавној својини Републике Србије. Преостали део парцеле правног претходника тужилаца, који је пренумерисан у поступку премера катастра, делимично је експроприсан за потребу изградње магистралног пута, а део је у власништву његових правних следбеника, између осталог тужиоца ББ. Према снимцима из 2016. године, река Ибар се повукла у старо корито, па је спорни део парцеле био обрастао грањем. Међутим, у оквиру две године пре доношења првостепене пресуде, на Ибру у месту ... направљена је брана за потребе хидроелектране, што је узроковало плављење спорне површине и њеног потпуног потапања водом дубине око 10 цм. Ова вода не припада речном току, тако да спорно земљиште више не представља речно корито.

Са полазиштем на овако утврђене чињенице, првостепени суд је закључио да је у конкретном случају дошло до природног прираштаја непокретности, односно речног корита и дела парцеле правног претходника тужилаца у смислу правних правила садржаних у Параграфу 264. Српског грађанског законика, која се примењују на основу одредби чланова 3. и 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06. априла и за време непријатељске окупације.

Другостепени суд није прихватио као правилну примену материјалног права на којој је заснована првостепена пресуда, већ је оценио да је за стварноправни режим спорне непокретности меродавна регулатива Закона о водама („Службени гласник РС“ бр. 30/10 ... 95/18), који одредбама чланова 1, 4, 5. и 8. регулише правни режим вода, водних објеката и водног земљишта. По становишту тог суда тужбени захтев је неоснован пошто се у парничном поступку не може утврђивати право приватне својине на јавном добру у смислу члана 5. став 3. Закона о водама, без претходног поступка утврђивања престанка статуса јавног водног добра.

По становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд одлучио када је првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтев, иако пресуда није заснована на прихватљивим материјалноправним разлозима.

Уставом Републике Србије зајемчене су приватна, задружна и јавна својина и предвиђено да се средства из јавне својине отуђују на начин и под условима утврђеним законом (члан 86. ставови 1. и 3.).

Према правним правилима садржаним у Грађанском законнику за Краљевину Србију донетом 1844. године, која се примењују у складу са чланом 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ бр. 86/46, 104/46 и 96/47), када вода једна своје корито остави, онда они суседни господари, који би се таквом променом оштетили, имају право из остављеног корита штету своју надокнадити, а после ће се с њим онако поступати као и с новопосталим острвом (параграф 264). Ова правна правила не предвиђају процедуру по којој ранији власници остварују право на накнаду штете из остављеног корита, па се ревизијом основано указује да је нејасно шта другостепени суд подразумева под „претходним поступком утврђења престанка статуса јавног водног добра“.

Према Закону о водама („Службени гласник РС“ бр. 30/10 ... 95/18), водно добро, у смислу овог закона, јесу воде и водно земљиште (члан 4. став 1.); воде су природно богатство и у својини су Републике Србије; воде и водно земљиште у јавној својини су јавно водно добро; јавно водно добро је неотуђиво (члан 5. ставови 1. – 3.); водно земљиште, у смислу овог закона, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем; водно земљиште обухвата и напуштено корито и пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично) (члан 8. ставови 1. и 4.); приобално земљиште, у смислу овог закона, јесте појас земљишта непосредно уз корито за велику воду водотока који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама (члан 9. став 1.); под управљањем водним земљиштем у јавној својини, у смислу овог закона, сматра се одржавање водног земљишта потребног за редовну употребу водних објеката у јавној својини, одређивање начина коришћења водног земљишта и коришћење водног земљишта; водним земљиштем управља јавно водопривредно предузеће основано за обављање водне делатности на одређеној територији (члан 9а); водни објекти, у смислу овог закона, јесу грађевински и други објекти, који заједно са уређајима који им припадају чине техничку, односно технолошку целину, а служе за обављање водне делатности; водни објекти су добра од општег интереса, осим објеката које су правна и физичка лица изградила за своје потребе (члан 13.); водни објекти за коришћење вода су објекти за производњу хидроелектричне енергије и друге намене – бране са акумулацијама, доводни и одводни канали и уређаји који им припадају (члан 18. тачка 3.); под управљањем водним објектима у јавној својини, у смислу овог закона, сматра се изградња, реконструкција, санација и одржавање (редовно и инвестиционо) водних објеката на водном земљишту, вршење права инвеститора у име Републике Србије, односно аутономне покрајине, унапређивање, чување и старање о њиховом наменском коришћењу; јавно водопривредно предузеће управља бранама са акумулацијама, водним објектима за заштиту од ерозија и бујица на сливовима акумулација, преводницама на каналима и системима за наводњавање који су у јавној својини, осим објеката које су правна лица изградила за своје потребе (члан 23. ставови 1. и 3.).

У конкретном случају, чињенично је разјашњено да је спорна површина земљишта била у приватној својини правног претходника тужилаца до средине XX века, када је због промене тока реке Ибар постала корито те реке, да је због ове промене спорна површина постала саставни део парцеле број ..., укупне површине 17 ха

93 а 56 м2, по култури река у јавној својини тужене Републике Србије, као и да је по снимцима из 2016. године била обрасла грањем, а да је актуелно због поновне промене тока реке Ибар остала ван корита. Међутим, на реци Ибар у месту ... направљена је брана за потребе хидроелектране, због чије изградње је дошло до потпуног потапања целе површине спорног земљишта, из чега произлази да ова парцела представља водно земљиште водног објекта - бране са акумулацијама, којим по напред наведеним законским одредбама, као средством у јавном својини, управља јавно водопривредно предузеће.

Дакле, пошто из чињеничног утврђења јасно произлази да спорни реални део непокретности у јавној својини тужене Републике Србије не представља остављено речно корито, већ да је по својој правној природи и намени саставни део изграђене бране са акумулацијама, нису испуњени услови за поновно успостављање права приватне својине тужилаца на земљишту које је због промене тока реке Ибар средином XX века постало јавна својина.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**